

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 67 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 67 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3753>

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA; İSKİLİP ÖRNEĞİ*

A RESEARCH ON ORGANIZATIONAL COMMITMENT LEVELS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS: EXAMPLE OF ISKILIP

Muammer CENGİL**

Emel ÇİMEN***

Öz

Bu araştırmanın amacı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılık oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesidir. Çalışmamız İskilip’de görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 19’u kadın 31’i erkek olmak üzere 50 ilkokul öğretmeni ile yapılmıştır. Her ne kadar üzerinde uzlaşılmış bir tanımı bulunmasa da örgütsel bağlılık bireyin belli bir örgüte karşı hissettiği özdeşleşme ve bütünleşme derecesi olarak ifade edilmektedir. Örgütsel bağlılık üç husustan oluşmaktadır; örgüt amaçlarına güçlü bir şekilde inanarak kabul edilmesi, örgütün hedefleri için çaba gösterme isteği ve örgüt içerisinde kalma hususunda net bir arzu duyma. Çalışmada Nusret Erceylan tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olan “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” (Organizational Commitment Questionnaire - OCQ) kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formu, Lyman W. Porter, Richard M. Steers, Richard T. Mowday tarafından 1974 yılında geliştirilmiş olup 15 sorudan oluşmaktadır. Çalışmada örneklem grubunun örgütsel bağlılıklarının orta düzeyde olduğu; cinsiyet, yaş, buldukları okuldaki çalışma süreleri ve toplam çalışma (kıdem) süreleri ile örgütsel bağlılıkları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Bağlılık, Eğitim, İlkokul.

Abstract

The aim of this study is to determine whether organizational commitment levels of primary school teachers differ according to some variables. Our study was carried out with 50 primary school teachers (19 female and 31 male) working in Iskilip who volunteered to participate in the study. Although there is no agreed definition, organizational commitment is defined as the degree of identification and integration that an individual feels towards a particular organization. Organizational commitment consists of three issues; accepting the objectives of the organization with a strong belief, the desire to strive for the goals of the organization and a clear desire to remain within the organization. In the study, Organizational Commitment Questionnaire (OCQ), which was adapted to Turkish by Nusret Erceylan, was used. The original form of the scale consisting of 15 questions was developed by Lyman W. Porter, Richard M. Steers and Richard T. Mowday in 1974. In the study, the organizational commitment of the sample group was found at medium level; no significant relationship was found between gender, age, working hours at school and total length of service of the sample group and their organizational commitment.

* Bu çalışma III. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyonu Sempozyum’unda sunulan bildirinin gözden geçirilmiş hâlidir.

** Prof. Dr., Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Psikolojisi Anabilim Dalı Başkanı, muammercengil@gmail.com

*** Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, emelcimen@hotmail.com

Keywords: Organizational Commitment, Education, Primary School.

Giriş:

Bireyin belli bir örgüte karşı hissettiği özdeşleşme ve bütünleşme derecesi örgütsel bağlılık kavramı ile ifade edilmektedir (Sağlam Arı, 2003, 22). O'Reilly ve Chatman örgütsel bağlılığı çalışanların örgütlerine psikolojik bağlılıklarıyla ilişkili olarak tanımlamıştır. (O'Reilly ve Chatman,1986, 493). Bir başka tanıma göre ise örgütsel bağlılık; çalışanın mensubu olduğu örgütünün içinde kalma arzusu içerisinde örgütün amaç ve değerlerini kabul ederek bu amaçlar doğrultusunda gayret göstermesidir (Porter, Steers, Mowday ve Boulian, 1974, 604). Ruokolainen ise örgütsel bağlılığı örgütün bakış açısı ve özelliklerinin içselleştirilmesi veya bunlara uyum sağlama derecesi olarak görmektedir (2011, 15).

Örgütsel bağlılık üç husustan oluşmaktadır; örgüt amaçlarına güçlü bir şekilde inanarak kabul edilmesi, örgütün hedefleri için çaba gösterme isteği ve örgüt içerisinde kalma hususunda net bir arzu duyma (Balay, 2000, 18).

Örgütsel faaliyetlerin başarısı için örgütle özdeşleşmiş çalışanların varlığı önemlidir (Başaran, 1982, 242). Nitekim örgütle bağı güçlü olan kişilerin örgütün üyesi olmaktan hoşnut bir biçimde örgütle bütünleşerek daha katılımcı oldukları kabul edilmektedir. (Özutku, 2008, 80) Dolayısıyla örgütsel bağlılığı güçlü olan bireyler örgütten ayrılmayı düşünmezler ve örgütsel amaçların gerçekleşmesine daha fazla gayret gösterirler (Northcraft ve Neale, 1990, 465).

Örgütsel bağlılık konusunda ortaya konan çalışmalar sürekli ortaya konan yeni araştırmalarla gelişimini devam ettirmektedir. Örgütsel bağlılığın boyutlarını izah eden birbirinden farklı tasnifler yapılmaktadır. Bu tasniflerden bazılarını şu şekilde ifade edebiliriz; İş görenin örgütle menfaat ilişkisine girmesi ve ilişkinin iş görenin lehine sonuçlanmasıyla örgütte kalmaya istekli olma durumunu ifade eden ve çıkarıcı bağlılık olarak da ifade edilen davranışsal bağlılık (Mathieu ve Zajac, 1990, 176), örgüte bağlılığın ahlâki boyutunu oluşturan ve örgütte kalmaya yönelik algılanan zorunluluğu ifade eden normatif bağlılık (Çakar ve Ceylan 2005, 56), iş görenin örgütte kaldığı süre içerisinde elde ettiği maddi manevi kazanımların örgütten ayrılma durumunda kaybedileceği düşüncesiyle ortaya çıkan devam bağlılığı (Yılmaz, 2010, 238) ve iş görenin ve örgütün değer ve amaçlarının örtüşmesi sonucu ortaya çıkan duygusal/tutumsal bağlılıktır (Meyer ve Allen, 1991, 65). Katz ve Kahn'a göre ise örgütsel bağlılık dış ödüllerle ilgili olarak araçsal ve iç ödüllerle ilgili olarak anlatımsal olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır (Katz ve Kahn 1977, 129-131).

Örgütsel bağlılığı etkileyen faktörler literatürde pek çok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tasnif edilmiştir. Bağrıyanık'ın tasnifine göre örgütsel bağlılığı etkileyen faktörler; *kişisel faktörler, örgütsel faktörler, otonomi, uzmanlaşma ve örgüt dışı faktörler* olarak sınıflandırılmıştır. "Kişisel faktörler, bireyin yaşı, aldığı eğitim, cinsiyeti, örgütten beklentilerinin karşılama düzeyi, diğer paydaşları ve örgütü ile olan psikolojik sözleşmesi (Bakan, 2011), Örgütsel faktörler, örgüt içindeki iletişim, bireye sunulan kariyer imkânı, yönetim biçimi, rol belirsizliği, rol çatışması, karara katılma, örgüt kültürü ve iklimi, örgütsel güven ve imaj, fırsatçılık gibi örgütün çevresinden, yapısından, işleyişinden ve yöneteninden kaynaklı faktörlerdir. Otonomi, çalışanların iş yerinde yaptıkları işe ilişkin ne ölçüde kontrol yetkisine sahip olduklarını ifade eder (Wallace, 1995). Uzmanlaşma, çalışanların tek bir işe ya da alana yoğunlaşması, bilgi birikiminin ve tecrübelerinin artmasını sağlar. Örgüt Dışı Faktörler, profesyonellik, yeni iş bulma imkânı, sektörün içinde bulunduğu durum, ülkenin sosyo-ekonomik ve siyasi durumu ve işsizlik oranı gibi (İnce ve Gül, 2005) bireylerin örgütsel bağlılıklarında belirleyici faktörler olarak sayılabilir. Örgüt çalışanlarının bağlılığına bu faktörlerin hangi düzeyde etki ettiği tam ölçülememektedir. Bu faktörler, örgüt çalışanlarının sahip oldukları kişilik, yargı, tutum, davranış ve değer düzeyinde etki oluşturmaktadır" (Bağrıyanık, 2017, 28).

Örgütsel bağlılığın sonuçları bağlılığın negatif ya da pozitif yönde oluşuna bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olmaktadır. İşe geç kalma, devamsızlık veya iş değiştirme bağlılıkla ilişkili olumsuz davranışsal sonuçlar olarak karşımıza çıkarken; örgütte kalma arzusu, motivasyon, kararlara katılma ve iş tatmini ise örgütsel bağlılığın olumlu sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır (İnce ve Gül, 2005, 94).

Yöntem:

Bu çalışmada İskilip'te ilkokullarda görev ilkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişki düzeyini incelemek amacıyla ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmamızın örneklemini İskilip merkezdeki 5 ilkokulda görev yapan 80 öğretmenden çalışmaya gönüllü olarak katılan 50 ilkokul öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmada katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek üzere oluşturulan anket formu ve örgütsel bağlılık seviyelerini ölçebilmek için Nusret Erceylan tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan

“Örgütsel Bağlılık Ölçeği” (Organizational Commitment Questionnaire - OCQ) kullanılmıştır. (Nusret Erceylan, 2010, 107). Elde ettiğimiz verilerin analizleri SPSS paket programı aracılığıyla yapılmıştır.

Bulgular:

Araştırmaya katılan katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de görülmektedir. Buna göre katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları; %38’i kadın, %62’si erkek, yaşlarına göre dağılımları; %10’u 26-20 yaş, %68’i 34 yaş, %16’sı 41-50 yaş, %6’sı ise 51 yaş ve üzeri, çalıştıkları okulda çalışma sürelerine göre dağılımları; %10’u 1 yıl altı, %24’ü 1-3 yıl, %38’i 4-6 yıl, %14’ü 7-9 yıl, %14’ü 10 yıl ve üzeri; toplam çalışma sürelerine göre dağılımları ise; %2’si 1-5 yıl, %30’u 6-10 yıl, %28’i 11-15 yıl, %40’i 16 yıl ve üzeridir.

Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı

<u>Seçenekler</u>	<u>n</u>	<u>%</u>
Cinsiyet		
Kadın	19	38
Erkek	31	62
Yaş		
26-30	5	10
31-40	34	68
41-50	8	16
51 ve üstü	3	6
Buldukları Okuldaki Çalışma Süresi		
1 yıl altı	5	10
1-3 yıl	12	24
4-6 yıl	19	38
7-9 yıl	7	14
10 yıl ve üstü	7	14
Toplam Çalışma Süresi		
1-5 yıl	1	2
6-10 yıl	15	30
11-15 yıl	14	28
16 yıl ve üstü	20	40

Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkileri Tablo 2’de görülmektedir

Tablo 2: Cinsiyet ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki

	<u>Cinsiyet</u>	<u>N</u>	<u>X̄</u>	<u>S</u>	<u>sd</u>	<u>t</u>	<u>p</u>
<u>Örgütsel Bağlılık</u>	Kadın	19	53,74	15,52	215	-.968	.325
	Erkek	31	56,22	17,72			

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkeni ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgu sonuçları bize kadın ve erkek öğretmenlerin çalıştıkları örgüte orta düzeyde bağlılık hissettiğini göstermektedir. Tartışma bölümünde de ifade edileceği üzere literatürde örgütsel bağlılık ve cinsiyet arasındaki ilişki ile ilgili olarak farklı bulgular söz konusudur. Kadınlarda örgütsel bağlılığın yüksek çıktığı çalışmalar olduğu gibi erkeklerde örgütsel bağlılığın daha yüksek bulunduğu çalışmalar kadar bizim çalışmamızda olduğu gibi anlamlı bir ilişkinin bulunmadığına yönelik bulgulara ulaşılan çalışmalar da söz konusudur. Bu husustaki yorumlarımızı tartışma kısmına bırakarak öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki çalışma süreleri ile örgütsel bağlılıkları ile ilgili elde ettiğimiz bulgulara geçebiliriz.

Katılımcıların buldukları okuldaki çalışma süreleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3: Buldukları Okuldaki Çalışma Süreleri ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki

<u>Örgütsel Bağlılık</u>	<u>Kurumdaki Çalışma Yılı</u>	<u>N</u>	<u>Sıra ort.</u>	<u>sd</u>	<u>X²</u>	<u>p</u>
	1 yıl altı	5	184,21	2		
	1-3 yıl	12	173,63	2	,646	,721
	4-6 yıl	19	178,42	2		
	7-9 yıl					

10 yıl ve üstü	7	182,20	2
	7	179,15	2

Uygulanan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre ($p = ,646$; $p > 0,05$) öğretmenlerin buldukları okuldaki çalışma süreleri ile örgütsel bağlılıklarının anlamlı farklılık göstermediğini görülmektedir. Tartışma bölümünde de ifade edileceği üzere literatürde örgütsel bağlılık ve halen çalıştıkları okuldaki çalışma süresi arasındaki ilişki ile ilgili olarak farklı bulgular söz konusudur.

Katılımcıların toplam kıdem yılları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki Tablo 4’de görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre ($p = ,622$; $p > 0,05$) öğretmenlerin kıdem yılları ile örgütsel bağlılıklarının anlamlı farklılık göstermediğini görülmektedir. Yine tartışma bölümünde de ifade edileceği üzere literatürde örgütsel bağlılık ile öğretmenlerin kıdem yılları arasındaki ilişki ile ilgili olarak farklı bulgular söz konusudur.

Tablo 4: Kıdem Yılları İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki

<u>Örgütsel Bağlılık</u>	<u>Kurumdaki Çalışma Yılı</u>	<u>N</u>	<u>Sıra ort.</u>	<u>sd</u>	<u>X²</u>	<u>p</u>
	1-5 yıl	1	174,19	2		
	6-10 yıl	15	184,22	2	,635	,622
	11-15 yıl	14	167,33	2		
	16 yıl ve üstü	20	171,23	2		

Tartışma:

Çalışmada örneklem grubunun örgütsel bağlılıklarının orta düzeyde olduğu; cinsiyet, yaş, buldukları okuldaki çalışma süreleri ve toplam çalışma (kıdem) süreleri ile örgütsel bağlılıkları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilememiştir. Literatürde öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin yüksek, orta ve düşük düzeyde olduğuyla ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Örneğin Yorulmaz ve Çelik (2016) tarafından yapılan araştırmada ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarının orta düzeyde olduğu tespit edilmişken Gören ve Yengin Sarpkaya, (2014), Ersözlü, (2012)’nün çalışmalarında ise öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum araştırmacıları örgütsel bağlılık üzerinde pek çok faktörün etkili olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Nitekim bizim araştırmamızla ele aldığımız ve almadığımız bağımsız değişkenlerle ilgili de literatürde birbirinden farklı sonuçların elde edildiği çalışmalar vardır. Bizim de araştırmamızda ele aldığımız cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, şu anda bulunulan okuldaki çalışma süresi ve meslekteki toplam çalışma süresiyle ilgili olarak daha önceki çalışmalarda elde edilen sonuçlardan bazıları şu şekildedir;

Bizim çalışmamızda örgütsel bağlılık ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur. Literatürde cinsiyet değişkeni ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiyle ilgili birbirinden farklı bulgulara ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin; Budak (2009), Samadov (2006), Koçak (2019) ve Zeyrek (2008)’in çalışmalarında erkek öğretmenlerin genel bağlılıkları, kadın öğretmenlere göre daha olumlu bulunmuştur. Güner (2007)’in çalışmasında da erkek çalışanların örgütsel bağlılık boyutlarından biri olan kontrol odaklarının kadın çalışanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kavracı (2019)’nün çalışmasında erkek öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarının özdeşleşme ve içselleştirme boyutlarında kadın öğretmenlerden pozitif yönde anlamlı farklılaştığı, uyum boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Olgungün (2017) çalışmasında ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin cinsiyet değişkeninin örgütsel bağlılıkları üzerinde kısmen etkili olduğu tespit etmiştir. Cengiz (2000) ve Çakır (2007)’in çalışmalarında ise, örgütsel bağlılığın tüm alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Nayır (2011)’in ilköğretim okulu öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada da öğretmenlerin örgütsel bağlılığın uyum boyutuna ve özdeşleme boyutuna ilişkin görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Kavracı (2019)’nün çalışmasında bulguların ortaya koyduğu ilişki düzeyleri her ne kadar düşük düzeyde olsa da öğretmenlerin yaşı arttıkça örgütler için istenen psikolojik bağlılık boyutları olan “özdeşleşme” ve “içselleştirme” bağlılıklarının arttığı, örgütler için çok da istenmeyen araçsal ve yüzeysel bir bağlılık olan “uyum” bağlılığının azaldığı görülmektedir. Budak (2009), Erdoğan (2006), Kaya(2007), Koçak (2019) ve Zeyrek(2008)’in çalışmalarında da yaş ilerledikçe örgütsel bağlılık düzeylerinde anlamlı derecede artış olduğu tespit edilmiştir. Olgungün (2017) ise kısmen etkili olduğunu bulurken Çakır (2007)’in çalışmasında ise anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Koçak (2019), Erdoğan (2006) ve Nayır (2011)’in çalışmalarında örgütsel bağlılık ile öğretmenlerin yıl ve kıdemleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar elde edilememiştir. Taşkın (2009)’ın

çalışmasında genel bağlılık puan ortalamaları birbirine yakın düzeyde bulunsa da 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanlar diğerlerinden biraz yüksek ortalamaya sahiptir. Kavracı (2019)'nın çalışmasında da bulguların ortaya koyduğu ilişki düzeyleri her ne kadar düşük düzeyde olsa da öğretmenlerin hizmet yılı arttıkça örgütler için istenen psikolojik bağlılık boyutları olan "özdeşleşme" ve "içselleştirme" bağlılıklarının arttığı, örgütler için çok da istenmeyen araçsal ve yüzeysel bir bağlılık olan "uyum" bağlılığının azaldığı görülmektedir. Aynı şekilde Yalçın (2014) meslekteki toplam süre değişkenine göre, 1-5 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin içselleştirme bağlılıkları en düşük düzeyde iken, görev süresi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin içselleştirme bağlılıkları en yüksek düzeyde olduğunu tespit edilmiştir.

Olgungün (2017)'ün çalışmasında Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çalışma sürelerinin, örgütsel bağlılıkları üzerinde etkili olduğu; Budak (2009)'ın çalışmasında da buldukları okulda çalışma süresi değişkenine göre öğretmenlerinin genel bağlılık puan ortalamaları birbirine yakın düzeyde bulunsa da 16 ve üzeri kıdem grubu diğerlerinden biraz yüksek ortalamaya sahiptir. Yalçın (2014)'ın çalışmasında da buldukları okuldaki görev süresi değişkenine göre, görev süresi 1-3 yıl olan öğretmenlerin içselleştirme bağlılığı en düşük düzeyde iken, 10 yıl üzeri olanların içselleştirme bağlılıkları ise en yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Koçak (2019) ve Atar (2009)'ın çalışmasında öğretmenlerin görev yapılan okuldaki hizmet yılı değişkeniyle örgütsel bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çalışmamıza katılanların tamamı evli bireylerden oluştuğu için medeni durumu istatistiksel bir değerlendirmeye tabi tutamadık. Fakat literatürde evlilik ve örgütsel bağlılıkla ilgili bulgular şu şekildedir; Budak (2009), Erdoğan (2006) ve Koçak (2019)'ın çalışmalarında öğretmenlerin genel bağlılıkları medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Samadov (2006), duygusal bağlılık ve normatif bağlılık düzeyinde evli olanların daha yüksek bir örgütsel bağlılık düzeyine sahip oldukları tespit etmiştir. Kavracı (2019)'nın çalışmasında da evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre örgütlerini daha fazla içselleştirdikleri tespit edilmiştir. Olgungün (2017) ise çalışmasında medeni durumun örgütsel bağlılık üzerinde kısmen etkili olduğunu bulmuştur. Nayır (2011)'in İlköğretim okulu öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin örgütsel bağlılığın uyum boyutuna ve özdeşleşme boyutuna ilişkin görüşleri ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çalışmamıza katılanların tamamı çocuk sahibi bireylerden oluştuğu için çocuk sahibi olma durumunu istatistiksel bir değerlendirmeye tabi tutamadık. Fakat literatürde çocuk sahibi olma ve örgütsel bağlılıkla ilgili bulgular şu şekildedir; Kavracı (2019)'nın çalışmasında çocuk sahibi olan öğretmenlerin çalıştıkları okulu daha çok içselleştirdiğini, örgüte istenen boyutta daha yüksek düzeyde bağlılık gösterdiklerini ortaya koymuştur. Olgungün (2017)'ün çalışmasında ise ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çocuk sayıları değişkeninin örgütsel bağlılıkları üzerinde etkili olmadığını tespit etmiştir.

Bizim ele aldığımız sosyodemografik değişkenler dışında örgütsel bağlılıkla ilişkili olduğu düşünülen diğer bazı değişkenlerle ilgili olarak yapılmış olan çalışmalarda elde edilen sonuçlar ise şu şekildedir;

Terzi ve Kurt (2004), yapmış oldukları çalışmada yöneticilerin sergiledikleri demokratik davranışların öğretmenlerin örgütsel bağlılığını olumlu yönde etkilerken otoriter ve ilgisiz davranışlarının ise öğretmenlerin örgütsel bağlılığını olumsuz etkilediğini tespit etmiştir. Korkmaz (2011)'in çalışmasında öğretmenlerin örgütsel bağlılığını yordamada örgütsel sağlığın boyutlarının güçlü bir şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Aydoğdu (2008)'nun çalışmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin algıladıkları okul müdürü yeterlilikleri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Karaca (2009), öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları ile yöneticilerin insan kaynakları yönetimi yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmiştir.

Mercan (2006), yapmış olduğu çalışmada ise örgütsel bağlılık, örgütsel yabancılaşma davranışlarıyla örgütsel vatandaşlık davranışı arasında yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Koca,(2009)'nın çalışmasında ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin kişilik özellikleri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiştir. Erdoğan (2004), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemiştir.

Nayır (2011)'in İlköğretim okulu öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin örgütsel bağlılığın uyum boyutuna ve özdeşleşme boyutuna ilişkin görüşleri ile branş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Balay (2000) çalışmasında resmi liselerdeki öğretmenlerin okullarına zorunlu uyum ve araçsal nitelikte bağlılık gösterirken özel liselerde görev yapan öğretmenlerin okulları ile psikolojik bir bütünleşme çerçevesinde duygusal bir bağ oluşturduklarını tespit etmiştir.

Sonuç ve Öneriler:

1.Araştırmaya katılan katılımcıların örgütsel bağlılık düzeyleri orta seviyede bulunmuştur.

2.Katılımcıların cinsiyet, çalıştıkları okuldaki çalışma süreleri ve kıdem yılları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Bu sonuçlar örgütsel bağlılığın çok boyutlu ve farklı değişkenlerin örgütsel bağlılık üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarıyla ilgili şu önerilerde bulunulabilir;

1.Bu çalışma İskilip ilçesinde ilkokul öğretmenleri ile yapılmıştır. Farklı örneklem grupları üzerinde yapılacak çalışmalarla literatür zenginleştirilebilir.

2.Öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları üzerinde farklı etkilerin olduğu göz önüne alınarak farklı değişkenler ile örgütsel bağlılık ilişkisi üzerine yapılacak çalışmalarla literatüre katkı sağlanmalıdır.

3.Bu araştırmada kullanılan yöntem ve değişkenler dışında farklı yöntem ve değişkenler kullanılarak konu farklı boyutlarıyla ele alınmalıdır.

4.Örgütün hedeflerine ulaşmasında örgütsel bağlılık önem arz etmektedir. Bu sebeple eğitim örgütlerinde öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarını güçlendirecek politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Atar, G. (2009). *İlköğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adanmışlıkları ile Müdürlerin Liderlik Davranışlarını Algılamaları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydoğdu, A. (2008). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Algıladıkları Okul Müdürü Yeterlilikleri İle Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bağrıyanık, H. (2017). *Öğretmenlerin Okul Yöneticilerine Yönelik Öğretimsel Liderlik Algıları Çerçevesinde Örgütsel Bağlılık ve Sinizm*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Balay, R. (2000). *Özel Ve Resmi Liselerde Yönetici Ve Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başaran, İ.E. (1982). *Örgütsel davranış*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Budak, T. (2009). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Kadrolu ve Sözleşmeli Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılıkları (Kocaeli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakar, N. D. ve Ceylan, A. (2005). İş Motivasyonunun Çalışan Bağlılığı ve İşten Ayrılma Eğilimi Üzerindeki Etkileri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, S.1, s. 52-66.
- Çakar, A. (2007). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Cengiz, A.A. (2000). Enformasyon Çağında Örgüt Bağlılığını Geliştirmenin Yollarına Genel Bir Bakış, *Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S. 1-2, s. 509-538.
- Erceylan, N. (2010). *Yöneticilerin Liderlik Davranışlarının Çalışanların Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkileri ve Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Erdogan, T. (2004). *İlköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A. İ. B. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Erdogmuş, H. (2006). *Resmi-Özel İlköğretim Okullarında Çalışan Yöneticilerin Kişisel Özellikleri ile Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ersöz, A. (2012). *Okul Yöneticilerinin Yönetimsel Güçlülük Düzeylerinin Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık, Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Ve İş Doyumuna Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Gören, T. ve Yengin Sarpkaya, P. (2014). İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri (Aydn ili örneği). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, S.40, s. 69-87.
- Güner, A.R. (2007). *Sağlık Hizmetlerinde Örgütsel Bağlılık, İşe Bağlılık ve İş Tatmini Arasındaki İlişkilerin Modellenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- İnce, M. ve Gül, H. (2005). *Örgütsel Bağlılık Yönetimde Yeni Bir Paradigma*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Karaca, D. (2009). *İlköğretim Okullarında Yöneticilerin İnsan Kaynakları Yönetimi İşlevlerini Yerine Getirebilme Yeterlilikleri İle Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Katz, D. ve Kahn, R. (1977). *Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi*, Çev. Can, H ve Bayar, Y.) Ankara: TODAİE Yayınları.
- Kavracı, C. (2019). *Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algıları ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaya, O. (2007). *Örgütsel Bağlılık Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Biriminde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Koca, S.Y. (2009). *Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koçak, O. (2019). *Okul Yöneticilerinin Otantik Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Korkmaz, M. (2011). İlköğretim Okullarında Örgütsel İklim ve Örgüt Sağlığının Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, S. 17(1), s. 117-139.
- Mathieu, J.E. ve Zajac, D.M. (1990). A Review and Meta-analysis of the Antecedents, Correlates and Consequences of Organizational Commitment, *Psychological Bulletin*, S. 108, s. 171-194.
- Mercan, M. (2006). *Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık Örgütsel Yabancılaşma ve Örgütsel Vatandaşlık*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Meyer, J. P. ve Allen, N. J. (1991). A Three-Component Conceptualization of Organizational Commitment. *Human Relations*, S. 1, s. 61-89.

- Nayır, F. (2011). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretmenlere Sağlanan Örgütsel Desteğe İlişkin Görüşleri, Öğretmenlerin Örgütsel Destek Algısı ve Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Northcraft, G. ve Neale, M.,A. (1990). *Organizational Behavior, A Management Challenge*, the USA: The Dryden Press.
- Olgungün, F. K. (2017). *Örgütsel Bağlılık ve Çalışma Süresi İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Devlet ve Özel Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenler Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- O'Reilly, C. ve Chatman, J. (1986). Organizational commitment and psychological attachment. The effects of compliance identification and internalization and prosocial behavior. *Journal of Applied Psychology*, S. 71(3), s. 492-499.
- Özutku, H. (2008). Örgüte duygusal, devamlılık ve normatif bağlılık ile iş performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, S. 37(2), s. 79-97.
- Porter, L.W., Steers, R.M., Mowday, R.T. ve Boulian, P.V. (1974). Organizational Commitment, Job Satisfaction, and Turnover Among Psychiatric Technicians. *Journal of Applied Psychology*, S.59, s. 603-609.
- Ruokolainen, M. (2011). *Do organizational and job-related factors relate to organizational commitment? A mixed method study of the associations*. Academic Dissertation in Psychology, Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Sağlam Arı, G. (2003). Yöneticiye Duyulan Güven Örgütsel Bağlılığı Artırır mı?. *Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 2, s. 17-36.
- Samadov, S. (2006). *İş Doyunu ve Örgütsel Bağlılık Özel Sektörde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Terzi, A. R. ve Kurt, T. (2005). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yöneticilik Davranışlarının Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığa Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, S. 166, s. 98-112.
- Yalçın, S. (2014). *Öğretmenlerin Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri ile Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yılmaz, A. (2010). Örgütsel bağlılık ve ekstra rol davranışı arasındaki ilişkiler: İmalat sektöründe bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S. 5(2), s. 236-250.
- Yorulmaz, A. ve Çelik, S. (2016). İlkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılık, örgütsel sinizm ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, S. 6(1), s. 161-193.
- Zeyrek, A.O. (2005). *Milli Eğitim Bakanlığı 2005 Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yükselme Sınavında Öğretmenlerin Başarı Durumları İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.